

Այսօր ԱՊԳ երկրների գազաբաժողովին մասնակցելու նպատակով Յայթա կենտրոնի նախագահ Ռոբերտ Զոյարյանի գլխավորած ղեկավարությունը: Գազաբաժողովին կմասնակցեն ԱՊԳ բոլոր 12 երկրները, բայց երկու երկիր՝ Ադրբեջանն ու Ուզբեկստանը կներկայացվեն վարչապետներով: Նախագահներից բացի, Յայթայում կհանդիպեն նաև համագործակցության անդամ երկրների վարչապետները: Գազաբաժողովի աշխատանքների լուսաբանման համար հավասարմազրվել են 13 երկրների շուրջ 350 զանգվածային լրատվության միջոցներ:

ԱՄՆ-ը մեղադրել է Ռուսաստանին ահաբեկչությանն աջակցող երկրներին զենք վաճառելու մեջ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ-ը մեղադրել է Ռուսաստանին ահաբեկչությանն աջակցող երկրներին, մասնավորապես՝ Իրանին զենք վաճառելու մեջ: Այս մասին հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը: Միաժամանակ, հաճախ առնելով իր ազգային շահերը, Վաշինգտոնը որոշել է ղաթաժանիցներ չկիրառել Մոսկվայի դեմ, այլ դրանք մեկ տարով կիրառել միայն ռուսական Տուլայի սարժախնական կոնստրուկտիվական բյուրոյի դեմ:

Տամաշխարհային հայկական կազմակերպությունը գրեթե իրականություն

Արա Աբրահամյանը ժողովարարից իր վերջին հանդիպումների մասին

ԱՐԱ ԱՅԵՆԻ ՎԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՆԻ 6-7-ը Մոսկվայում տեղի կունենա Տամաշխարհային հայկական կազմակերպության հիմնադիր համագումարը: Իսկ մինչ այդ Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ, համահայկական կազմակերպության սեղծման կազմկոմիտեի ղեկավար Արա Աբրահամյանը եղել է արթեր երկրներում ներկայացնելով նման կառույց ստեղծելու գաղափարը:

Երեկ այդ այցելությունների եւ հանդիպումների մասին ասուլիս սվեց Արա Աբրահամյանը: Նա սկսեց նրանից, որ դեռեւ 2002 թ. հոկտեմբերին Մոսկվայում կայացած «Յայթը դարերի սահմանագծին եւ միջազգային հարաբերությունների այժմեական խնդիրները» կոնֆերանսում որոշվել է ստեղծել նախաձեռնող խումբ: Խմբին հանձնարարվեց ձեւավորել կազմկոմիտե՝ «Տամաշխարհային հայկական կազմակերպություն»:

Ստեղծելու նախադասարանական աշխատանքները կազմակերպելու եւ ղեկավարելու նպատակով:

Չեւավորված կազմկոմիտեն արդեն գումարել է 2 միս, եւ մեկը՝ վերջինը, կլինի հենց համահայկական կառույցի հիմնադիր համագումարի նախօրեին, որի ժամանակ կծեւվեն վերջին հարցերը:

Պրն Աբրահամյանի խոսքերով, վերջին մեկ տարվա ընթացքում ինն այցելել է մոտ 27 մեծություն, որտեղ կան եւ կայացել են հայ համայնները: Կազմկոմիտեի ղեկավարը հանդիպել է արթեր երկրների ղեկավարների, 74-ների, 7այասանի ղեկավարության եւ կուսակցությունների զգալի մասի հետ: Արա Աբրահամյանի խոսքերով, բոլորն էլ հետաքրքրված լսել եւ ընդունել են համահայկական կառույց ստեղծելու գաղափարը: Եվ, թերեւս, միակ տարածայնությունն այն է եղել, որ գաղափարի իրականացմանը երբեմն մոտեցել են բերահավաստությամբ՝ համարելով զաւ դժվար խնդիր:

ՏԻՍ # էջ 2

ԲԱԶՎՈՒՄ ԱՍՆ ԴԵՍԿՆԵՐ ԿԱՐԹԵՐՈՎ

ԱՄՆ-ը ակտիվացնում է դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ջանքերը

ԲԱԲՈՒ, 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւոթի Ադրբեջանի վարչապետ Իլհամ Ալիևը ընդունել է Բախլում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նոր դեսպան Ռենո Գարնիին: Ինչպես հաղորդում է Բախլի «525» թերթը, գնահատելով Ադրբեջանի գնվելը ԱՄՆ-ի հետ միեւնույն կողմից հայում միջազգային ահաբեկչության դեմ ղայաբում, դիվանագետը նեւ է, որ Ադրբեջանը իր ավանդն է մուծել Կոսովոյում, Աֆղանստանում եւ Իրանում իրականացվող խաղաղարարական գործողություններում: Նա ընդգծել է, որ դարաբաղյան հակամարտության շուտապես խաղաղ կարգավորումը կարեւորում է նաև ԱՄՆ-ի համար եւ այդ ղաթաժանով իր երկրի կառավարությունը ակտիվացնում է ջանքերն այդ ուղղությամբ:

Ֆեյդար Ալիևը մահամերձ է կամ արդեն մահացել է

Տայսարարում է Չարդուշ Ալիզադեան

ԲԱԲՈՒ, 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ընթացիկ» նախադեք Ֆեյդար Ալիևը մահամերձ է, եթե արդեն չի մահացել: Բնակչությանը ոչինչ չի հաղորդում: Նրա որդին, որ բացարձակապես օտար է երկրի շահերին եւ ժողովրդի ոգուն, նրա մեակային եւ մեքալիստիկ, փլեյթոյ է իսրայմով, ժողովրդին է ղարադրում իրեն նախագահի, «Ռեզոնանս» գործակալությանը հայտարարել է Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի հիմնադիրներից մեկը՝ Չարդուշ Ալիզադեան: Ողջ ղեքական մեքեան, բռնադատվող վարչական եւ արդարական ողջ աշխատակազմը աշխատում է վերակայության արդյունքների կեղծման միջոցով նրա «ընթացիկ» համար: Ընթացիկ օրենսգիրքը կազմված է հաճախ առնելով նախընթաց կեղծարարությունների ամբողջ փորձը եւ աննշան հնարավորություն իսկ չի թողնում ընդդիմության հուսալու ազնիվ ընթացություններ: Այնուամենայնիվ Ադրբեջանական ընդդիմությունը գնում է ընթացությունների, ֆանի որ դասադարձված է երկրներում կամ շինծու ընթացություններ, կամ զինված աղաքամբություն: Երկու դեքում էլ նրան ղարաբերություն է սղաավում, ֆանի որ զանգվածները հուսաբեր են, իսկ ակտիվ կողմակիցները փոքրաքիվ են: Նման ղայմաններում Իլհամ Ալիևի շանքերը, եթե վերադարձվեն իր անծնական հաճախիցներից եւ ղեքական հոգեքով յժանաբեքնելու իր ցանկությունից, ակտի նախադասվելի են, գնում է Ադրբեջանի ֆաղափական գործիքը:

ԼԳՏ խորհրդարանը վերսկսեց աշխատանքը

Երեկ Սեւիանակերտում մեկնարկեց ԼԳՏ Ազգային ժողովի աշխատանքի նստաքաղանը:

Չասասվեց 7-րդ նստաքաղանում օրենսդրական գործունեության 26 կեքից բաղկացած ծրագիրը, որը հավանաբար առաջիկայում համարվի նաև նոր օրինագծերով:

Նախ լսվեց կառավարության տեղեկատվությունը ԼԳՏ 2003 թ. առաջին կիսամյակի ղեքական բյուքեի կատարման մասին: Ըստ կառավարության ներկայացուցչի առաջին կիսամյակում ղեքությունների ընդհանուր մուքեքում սեփական եկամուտները կազմել են 1371907,3 հազար դրամ կամ հաստատված ցուցանիքը կատարվել է 120 տոկոսով:

Բննարկվեցին «Սահմանափակ ղաթախանափայլությամբ ընկերությունների մասին» ԼԳՏ օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու եւ «Մարդու վերահարողական առողջության եւ վերահարողական իրավունքների մասին», օրենքների նախագծերը, որոնք ընդունվեցին առանց եական առարկունների:

Բննության առնվեց նաև «Անհասական սղալների մասին» օրենքի նախագիծը: Փաստաթղթի վերաբերյալ զլխաղասային սոցիաղական հարցերի մեքական հանձնաժողովի դրական եզրակացությունը լսելուց հետո խորհրդարանն այն ընդունեց միաժայն:

Առանց տարակարծությունների ընդունվեցին նաև «Աշխատանքի վարձարության մասին» ԼԳՏ օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ

ներ կատարելու մասին», «Չեղինակային իրավունքի եւ հարակից իրավունքների մասին» ԼԳՏ օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» եւ «Ֆիրմային անվանումների մասին» օրենքները:

Չիմք ընդունելով լրամեակման անհրաժեքությունը, խորհրդարանը «Գուղահարկի մասին» եւ «Ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սղորսի մասին» առաջին ընթերցմանը ընդունված օրինագծերի ննարկունը հեքաժեք» հեքաղայում անդարառանաղու նկատառումով:

Վերջնական տեքի սղուց հետո ընդունվեց նաև «Կուսակցությունների մասին» օրենքը:

Այնուհետեւ ղաթազամավորները հարցեր սվեցին նիստին ներկա կառավարության անդամներին: Չարցերը տարաքույթ էին: Դրանք վերաբերում էին երիտասարդ կաղրերի զբաղվածության աղաղիվման, հաղի գների աժի, մանկավարժների կենսաթեքանների եւ աշխատավարժերի բարձրացման, հեքուսահարողությունների հեքարձակման, տարային աղեքների հեքաններին վերացման, սղղաններինց տուժած բնակավայրերի վերակառուցման, ճանաղարհների եւ փողոցների բարեկարգման, գյուղաթերերների իրացման, ջրանցների վերագործարկման եւ մի քաղ այլ ողրներում աղկա խնդիրներին, որոնց կաղակցությամբ տրվեցին համաղասաղիան ղարաբանումներ:

Վերջում ղաթազամավորները հանդեք եկան հայտարարություններով:

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՏԵՆՊԵՆ: «Ռուսաստանի միասնական էներգահամակարգեր» բաժնեքիտական ընկերությունը կոնսուլցացիաներ է անցկացնում Չրաղանի ջերմակեքսրակայանի, Չայկական առնակայանի եւ Սեւան-Չրաղան կակաղի հինգ հիղրուկեքսրակայանների ձեքերեքան կամ դրանց կառավարման իրավունքներ տարաղու քուրք: Այս մասին այսօր մարուկին հայտնել է հիղրինգի ղեկավար Անասղի Չուրաղյաը, նեքելով, որ ընկերությունը նաև ծրագրում է որղեք սեփականությունը ձեքեք բերել Վրաստանի խորեքաղունք Ինգուրի-Չեք-ը, ինչղեք նաև Ինգուրի գեքի սոքրին հոսանքի կակաղային մի քաղ էլեքսրակայաններ: «Դա թուղ կսաղ լուծել ոչ միայն Վրաստանի, այղեւ Մղիղի եղանի էներգամասակարարման հեք կաղված խնդիրները»:

Անասղի Չուրաղյի հիղրինգը մտաղի է «անհաղաղ լուրջ ներդրումներ կատարել Տայաստանի էներգահամակարգում»

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՏԵՆՊԵՆ: «Ռուսաստանի միասնական էներգահամակարգեր» բաժնեքիտական ընկերությունը կոնսուլցացիաներ է անցկացնում Չրաղանի ջերմակեքսրակայանի, Չայկական առնակայանի եւ Սեւան-Չրաղան կակաղի հինգ հիղրուկեքսրակայանների ձեքերեքան կամ դրանց կառավարման իրավունքներ տարաղու քուրք: Այս մասին այսօր մարուկին հայտնել է հիղրինգի ղեկավար Անասղի Չուրաղյաը, նեքելով, որ ընկերությունը նաև ծրագրում է որղեք սեփականությունը ձեքեք բերել Վրաստանի խորեքաղունք Ինգուրի-Չեք-ը, ինչղեք նաև Ինգուրի գեքի սոքրին հոսանքի կակաղային մի քաղ էլեքսրակայաններ: «Դա թուղ կսաղ լուծել ոչ միայն Վրաստանի, այղեւ Մղիղի եղանի էներգամասակարարման հեք կաղված խնդիրները»:

նուկին հայտնել է հիղրինգի ղեկավար Անասղի Չուրաղյաը, նեքելով, որ ընկերությունը նաև ծրագրում է որղեք սեփականությունը ձեքեք բերել Վրաստանի խորեքաղունք Ինգուրի-Չեք-ը, ինչղեք նաև Ինգուրի գեքի սոքրին հոսանքի կակաղային մի քաղ էլեքսրակայաններ: «Դա թուղ կսաղ լուծել ոչ միայն Վրաստանի, այղեւ Մղիղի եղանի էներգամասակարարման հեք կաղված խնդիրները»:

ԿԱՐԿԱԼԵՐ

Տայաստանի ամենաաղղեցիկ գործիչները

Մոսկովյան «Պանորամա» տեղեկատվական-փորձագիտական կենտրոնը եւ «Ազգ»-ը ներկայացնում են այս ամառը համաքեղ անցկացված փորձագիտական հեքաղան հարցման արդյունքները: Նախողը հարցումը հրաղարակվել էր դեք Աժ ընթացություններից առաջ, եւ բնական է, որ վարկանիշային արդյունակը եթերակվել է զգալի փոփոխությունների: Նախագծին մասնակցող հայաստանյան փորձագեքների կարծիքով 2003 թ. սեղեքների դրությամբ ՀՀ ամենաաղղեցիկ գործիչների դասակարգումն ունեք հեքայաղ տեղը:

1. (1) Զոյարյան Ռոբերտ	98,5 (93,9)
2. (2) Մարգարյան Սեք	89,7 (81,5)
3. (4) Մարգարյան Անդրանիկ	71,5 (53)
4.(20) Բաղդասարյան Արթուր	50,6 (4,6)
5. (3) Դեմիրճյան Սեփան	30,8 (61,5)
6. (5) Գեղամյան Արաքեք	25,3 (37,7)
7. (8) Մարգարյան Արամ	23,1 (20,8)
8. (22) Աբրահամյան Չովիկ	19,8 (4,3)
9. (7) Օսկանյան Վարդան	16,5 (24,6)
10.(11) Աբրահամյան Արա	13,2 (10,8)
10. (11) Գեւորգյան Արմեն	13,2 (10,8)
12. (6) Թումանյան Արաքեք	12,1 (25,4)
13. (24) Չարությունյան Ալեքսան	9,9 (4,1)
14. (15) Չարությունյան Դավիթ	8,8 (9,2)
15. (14) Տեղ.Պեքսրայան Լեւոն	7,8 (10)
16. (.) Չայարյան Երվանդ	6,8 (.)
17. (11) Չովհաննիսյան Վահան	5,5 (10,8)
17. (10) Մարգարյան Չրան	5,5 (12,3)
19. (30) Միղայել Բաղդասարով	5,6 (2,2)
20. (27) Գաղիկ Ծառուկյան	4,4 (2,5)

ՏԻՍ # էջ 2

Հայազիսական համաժողովի ղապկերակները «Նախագահի մոտ»

Հայազիսական միջազգային համաժողովի երկրորդ օրը 37 նախագահ Ռոբերտ Բոչարյանը ընդունեց Տարբեր երկրների ներկայացուցիչներին, որոնք մասնակցում են համաժողովի աշխատանքներին:

Հյուրերի թվում էր Երևանի Պետական համալսարանի բարեկամների միության համանախագահ, ամերիկահայ ծանաչված մեթոդական Երվանդ Ազատյանը, որը խոսք խնդրելով նշեց, թե «վերջին 10 տարիների ընթացքում, երբ Հայաստանը սարված էր սենսաշակա եւ դարաբաղյան հարցերով, սփյուռքում, հասկալալես ԱՄՆ-ում ու Եվրոպայում, հայազիսությունն աշխույժ վերելք առնեց ա-

ռանցքից դուրս, որ Հայաստան է: Ողջունելի է, որ 37 զԱԱ եւ ԵՊՀ այս կարեւոր գիտական համաժողովը կազմակերպեցին, որոշեցին այդ ամբողջ ներուժը կենսոնացնեն դարձյալ Հայաստանի վրա: Եվ եթէ այսօրիսի գիտական ժողովները լիարժեք ադյունավորվեն, աղա դրանց յոթսէ է հաջորդեն առանձին մասնագիտացված գիտաժողովներ՝ յոթսնության, լեզվի, գրականության, մեակույթի եւ այլ բնագավառների կենսոնացումով»:

Պրն Ազատյանն իր խոսքի ավարտին նախագահին մտախոհություն հայտնեց Հայկական համազիսարանի մակասագրի ու նրա ԵՏԵՊի վաճառման աղիթով: Մ. Մ.

Հայազիսության միջազգային համաժողովը Եւրոնակում է աշխատանքները: «Հայոց եկեղեցին եւ հայազիսությունը» մասնաճյուղը Մասեմարարանի դահլիճում առաջին նիստն սկսեց երեքաբարի օրը:

Հայազիսության առնչությունը հայ եկեղեցուն այնքան սեր է, որ նրա անակալեի մասն է կազմում դեռեւս իր յոթսնական անցյալով: Գրաեր Եւրոնակ կայանակամազուրկ մեր երկուն հայոց եկեղեցին իր հոգեւոր դերից զատ

Տիեզերական IV (451 թ.) Կոստանդնուպոլսի համանուն արվարձանում կայացած Քաղկեդոնի ժողովն էր, որա նախադասունությունը, նսանակությունը եւ հետեւանները: Բյուզանդական կայսր Մարկիանոսի նախաձեռնությամբ զունարված Քաղկեդոնի ժողովում բանադրվել է 449 թ. Եփեսոսի ժողովում ընդունված միաբնակության տեսությունը եւ ծանաչվել է Հիսուս Քրիստոսի երկբնության մասին դավանաբանական ուսունը:

զեւոր երաժեշտության արդիական հետազոտություններին, հոգեւոր չափածո տեքստերին, համեմատական ուսունմասիրություններին՝ զլիապիրաղես բյուզանդական առնչությամբ:

Մասեմարարանի գիտաշխատող Վարդան Դերիկյանը «Սուրբ Էջմիածնի յոթսնականությունը» զեկուցման մեջ խոսեց սաճարի յոթսնականության սարբեր աղբյուրների մասին՝ զրական (Ազատեանգեղոսի «Պատմություն հայոց»), յոթսնական-իրադարձային

Հայազիսությունը եւ հայ եկեղեցին

սասնծնել է յոթսնական դերը, ժողովրդի հովանավորալի բարդագույն յոթսնականությունը: Ինչոպես հին, այնոպես էլ վաղ եւ ու Ե միջնադարում հայոց եկեղեցին գիտության եւ կրթության հիմնական ջախակիրն է եղել: Եկեղեցուն կից դոլրեվաներում եւ հոգեւոր այլ կրթարաններում, կամ հետց վանիի յոթսնական է սեղծվել հայ հոգեւոր ու մեակուրային, գիտական մեծարժեք գրականության մեծ մասը:

Հայոց եկեղեցիներում ու վաներում սեղծված հին եւ միջնադարյան ձեռագրերը, յազագրություններն ու սանրակարչությունը հիմնական սկզբնաղբյուրներն են եղել ավելի ու ԵՏԵՊի վաճառված հայազիսության համար:

Եվ բնավ յոթսնական չէ, որ առաջին զեկուցողը Շահե արվ. Աճեմյանը, համանման թեմայով բացեց նախորդ օրվա առաջին նիստը, այն է՝ «Հայ եկեղեցու դերը գիտության եւ կրթության աշխույժում»:

Երեկվա նիստերին նախագահությամբ Միքել Վան Եսերկի (Բելգիա), Արալկ վրդ. Խաչատրյանի, Գաբրիել Վինկելերի, Ազատ Բոզոյանի, Եւրոնակակեցին լսվել մի Եարվ ու Եարավ զեկուցուններ:

Բավականին հետաքրքրություն առաջացրեց Արալկան Տերյանի ելույթը՝ «Հայազիսությունն առանց սասվածաբանության» մ. վաղ հայկական իմաստասիրության ուսունմասիրության խնդիրները» թեմայով:

Ավստրիայից Մերոդ արվ. Գրիգորյանի ելույթի նյութը Բիսուսեական եկեղեցու յոթսնական մեջ կարեւորագույն դեր կատարած

Տիեզերական այս ժողովն, ըստ եւրթան, Բիսուսեական համալսարանի եկեղեցու առաջին մեծ տրոհման սկիզբը դրեց: Վիճակաւույց հարցերը Բիսուսեական սասվածաբանության մեջ ցայտոմնում են լրջագույն Բնարկման Արալկան: Հարցը վերաբերում էր Մր. Մարիամին, Հիսուս Քրիստոսի ձեռնի խորհրդին. թե ինչոպես մարը (սվյալ դեղումն կինը) կարող է սասվածաձին լինել, եւ աղա սասվածոդու՝ Հիսուս Քրիստոսի բնությանը:

Հայ մեծագույն սասվածաբան Գրիգոր Տաթեւազիս այս հարցը բանաձեւել է Հիսուս Քրիստոս իբրեւ մեկ անձ, մեկ դեմ է միակուրյալ մեկ բնույթ: Իհարկե, Քաղկեդոնի ժողովում արեւմտյան եկեղեցին (Կոստանդնուպոլսի, Հոռն) հաղթանակ է սանում արեւելյան եկեղեցու նկատմամբ (Հայաստան, Ասորի, Եգիպտոս) եւ ընդունվում է Քրիստոսի երկբնույթ լինելը՝ կատարյալ Ասված եղավ նաեւ կատարյալ մարը: Ասվածաբանական այս «յոթսնական» 451 թ. ից արդեն 1500 տարի Եւրոնակում է ընթանալ: Մերոդ արվ. Գրիգորյանն անդրադարձավ նաեւ հարցի հաշտության եզրերին, երբ 1964 թ. ին արեւմտյան օրթողոսն եւ արեւելյան 5 եկեղեցիների միջեւ ընթացող բանակցությունները 1971 թ. ին ավարտվեցին Բիսուսաբանական համաձայնության մեկ ընդհանուր բանաձեւով:

Հաջորդ բանախոսը Քրիստիան Հաննիկը (Գերմանիա), «Հայ ծիսական հիմներգության տիաղաբանությունը եւ դրա բյուզանդական առնչությունները» խորագրով իր ելույթում անդրադարձավ հայ հո-

(Բիսուսեության յոթսնականորեն ընդունումը 301 թ. ին), կրոնական (Բիսուսեական եկեղեցու ազգային վերամարմնավորումը Մր. Էջմիածնի Մայր տաճարով) եւ ժողովրդական (Մր. Էջմիածնինը, որոպես հայոց լույս-հավաքի ժողովրդական ընկալում): Բանախոսը յոթսնականը նկարագրեց, թե ինչոպես երկնային ճարտարապետը Գրիգոր Լուսավորչի աչի առջեւ լույսով զօգարեց Մայր տաճարը, որի համար էլ անվանվեց «Լուսանկարն մայր մեր»: Հայ մասեմագրության մեջ սաճարի այս անվանումը առաջինը վկայում է 11-րդ դարի հեղինակ Անանիա Սանախեցին: Իսկ Ազատեանգեղոսի յոթսնական մեջ, որովհետեւ սասված է, որ լույսի Եոդ իջավ այդ յոթսնին, սաճարը մինչեւ 16-րդ դարը նաեւ Շողակաթ են անվանել: Այնուհետեւ բանախոսը մանրակրկիտ նկարագրեց սաճարի ողջ յոթսնականությունը (որմնանկար, զեղանկար եւ այլն) իբրեւ երկնառաջ լուսաԵոդի արտադրանքներում:

Նիստերի ընթացքում հնչեցին սարբեր ելույթներ՝ Լուսիկ Ասեվանյան («Սուրբ Թեկղը արեւելաԲիսուսեական եկեղեցու սրբուհիների նախաշիրտը»), Կլոդ Կոս («Բիբլիական ուսունմասիրությունները եւ հայկական Ասվածաձեւումը»), Աեոս Ասեվանյան («Հայոց աշխարհն ու համալսարանային սրբությունները» (Ասվածաձեւումը առաջին յոթսնականը մարցի Եուրը), Նիկո Աղալուրի («Վարցիների դարձի խնդիրները հայկական «Յայսմաուր»-ի՝ Մ. Նիկոյի վարի») խմբագրություններում):

ՄԱՐԵՏԱ ՄԱՐԵՏԱ

PHOTOLURE

Կարծիք համաժողովի մասին

Մեր երեկվա համարում Հայազիսական միջազգային համաժողովի վերաբերյալ ներկայացրել էին մասնակցներից մի Բանիսի կարծիքները: Կթախտաբար, բյուրիմացության հետեւանով որոպես յոթսնական Հովհաննիսյանի կարծիք ներկայացրել էին Դեւրոյթից (ԱՄՆ) Երվանդ Ազատյանի խոսքերը: Ներողություն խնդրելով յոթսնականի համար, ստորեւ ամբողջությամբ տրոյն ենք որն Ազատյանի տեսակետները:

Նրա կարծիքով, «գիտաժողովը, բնականաբար, դրական երեւույթ է: Հայաստանում եւ սփյուռքում հայազիսությունը սարբեր ուղղություններում է զարգանում, եւ արդեն որո Բեւեռազուններ կան, հակատություններ կան, որոնք լուրջ գիտական հիմներով չեն Բնվում, այլ զգայական եւ մամուլի էջերում վեճերի մակարդակով: Համաժողովի նյաասակն այն է, որ գիտական մակարդակով գիտականները հավաքվեն ու զրուցեն իրար հետ: Ուղաղ Հովհաննիսյանն իր զեկույցի մեջ Եատ լավ բնորոպեց ուրվագիծը, որ սղաավում է այս համաժողովից: Այնքան ընդգրկուն է համաժողովի ծագիղը, որ բնականաբար կլինեն նաեւ բացթողումներ, մանավանդ որ մեր գիտականների միջեւ եղած բեւեռազուններն առկա են: Հայ ժողովրդի ծագման մասին վեջնական տեսություն գոյություն չունի: Երկրորդ, որ Եատ կարեւոր է Ցեղապանության հարցն է: Այն կան-

խանասովա՞ծ էր, թե՞ ոչ: Երրորդն ուղղագրության հարցն է՝ յոթսնականը Բեւեռազունում դասական ուղղագրությանը, թե՞ ոչ: Ինչ ողվարություններ եւ հնարավորություններ կան այս հարցի Եուրը: Չորրորդ կարեւոր խնդրիղ հայազիսության զարգացման հեռանկարներն են, որոնց մասին հասակ եւ կոնկրետ զարգալարներ չկան: Հինգերորդը, ինչոպես իր ելույթում նեց Ուղաղ Հովհաննիսյանը, ինտերնետն է: Իսկ այդ համացանցը հնարավորություններ կատարծի մեր յոթսնականներին, գիտականներին, լեզվաբաններին իրար հետ հաղորդակցվելու:

Ինձ մտախոհում է, որ ինտերնետում հայազիսական նյութեր չեն տեղադրված: Մտախոհիչ է նաեւ այն հանգամանը, որ այս համաժողովին չեն մասնակցում այն գիտնականները, որոնց հետ սարակարծիք ենք: Եթէ մենք համակարծիք մարդկանց յոթսնականի հարիբն է մյուսները դուրս յոթսնական, աղա մեր նյաասակները իրագործված չեն լինի: Իսկ հայազիսական կենսոնի հիմունը նախ զունարներն հետ է կաղված: Իհարկե, դա Եատ լավ զարգալար է, Բանի որ վերջին Երջանում 20-25 հայազեցներ, դոկտորական թեզը յոթսնական, անգործ են մնացել: Հենց նրանց յոթսն է ընդգրկել այդ կենսոնում: Վերջ ի վերջո, այս աշխատանքները յոթսն է ուղղորդվեն Հայաստանի կողմից»:

ՄԱՐԵՏԱ ՄԱՐԵՏԱ

Եվրոպայի Հայաստանի համար բացառություններ չի անելու

Եվրոպական սասնադարսները բոլորի համար նույնն են

Այսօր խոսեց եվրախորհրդի զլիապիր Բարոնդարի հասուկ ներկայացուցիչ Նասայա Վուսովան երեկ Մամուլի ազգային ակումբում լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ: Ըստ եւրթան, հասուկ ներկայացուցիչը զրեթե ոչինչ չավելացրեց այն ամենին, ինչ արդեն լրագրողներին տեղեկացրել էր փարիզյան նսաւաւաւանց նոր վերադարձած Աժ արտալին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Ռուսասմյանը: Մակայա յոթսնականությունների անվերաղային կատարման մասին եվրախորհրդի կոպ ղիբորոպման վերաբերյալ անմիջաղես եվրոպական տան կարեւոր ներկայացուցիչ Եուրթերից լսելը, իհարկե, այլ բան է:

Նասայա Վուսովան նախ յոթսնական, որ մահաղատի վերացման վերաբերյալ վեցերորդ արձանագրության վավեցանումը, նաեւ օմբուդսմենի մարդու իրավունների յոթսնականի մասին օրենի ընդունումը անձամբ ողջունել է զլիապիր Բարոնդարը: Ինչոպես օմբուդսմենի, այնոպես էլ հեռուստատեսության ու օաղիոյի, ՉԼՍ, դասական հա-

մակարդի մասին օրենսդրական փոփոխությունների ակնկալին անմիջականորեն կաղվում է սահմանադրական փոփոխությունների անհրաժեշտության հետ: Ժողովուրդը հանրավեի ժամանակ «այո» չասաց դրան՝ կամ թե ակամա խձեճով յոթսնականությունների առանց այդ էլ անլուծելի հանգույցը: Ըստ Վուսովայի, «Եվրախորհուրդը չի կարող Հայաստանին այնոպես խորհուրդներ տալ, որոնք հակատում են նրա ներկա սահմանադրությանը, այսինքն հարկադրի հակասահմանադրական գործողություններ կատարել»: Եվրոպացիները սեփական դեղաոսման են առաքարկում յոթսնականի մասին ժամանակավոր, փոխզիջումային միջոցառումներ ձեռնարկել, որոնք առավելագույն մոտ կլինեն եվրոպական յոթսնականի: Օրինակ, մարդու իրավունքների յոթսնականի ընտրության հետեւյալ տարբերակն են հանձնարարում 37 նախագահը օմբուդսմենին յոթսնականի անաղային անաղային մարդկական կուսակցությունների ու Աժ յոթսնականությունների հետ համաձայնության զալուց հետո: «Մեզ հա-

մար այս հարցն առանձնաղես կարեւոր է: Մենք չենք ուզում, որ դա ձեւական նսանակում լինի: Պես է ընտրվի այնոպես մարը, ով իսկաղես նկաձեղ է բնակչության սրտերն ու մտերը»: Խոսուկանենք, որ այս վերջին չափաիցը հաստատ չեն կարող լիարժեք բավարարել: Գոնե հիմա ոչ ընդդիմության, ոչ էլ առավել ես իբաւունությունների մեջ չկա մեկը, որին ժողովուրդը նման «Բվեի» արժանացրած լինի: Բայց այս կարգի վրիղումը, երեւում է, եվրոպացիների համար այնքան էլ Եական չէ: Այ, եթէ այլընտրանալային ծառայության յոթսնականի մեջ վրիղենք:

Մինչեւ 2004 թ. հունվարի 1-ը մենք յոթսնականի հարմարվենք թերեւս մահաղատի վերացումից առավել վիճարկելի, մեր ազգային անվանագրության հիմներին խալիղ այլընտրանալային ծառայության ընդունմանը այն կտրվածով, ինչ եվրոպայի սրտով է: Այսինքն, այլընտրանալային ոչ զիվորական ծառայությունը յոթսնականի մեջ լինի ոչ միայն կրոնական փոփոխությունների, այլեւ նույնիսկ այն մարդկանց համար, ով-

եր զուտ փիլիսոփայական նկատառումներով նյաասակահամար չեն համարում բանակային ծառայությունը: Մրանց Եարվում կլինեն, օրինակ, համազգային յոթսնականները, ովքեր անվերաղային ծիսուն են ամեն տեսակ կոիվ ու յոթսնականը:

Իհարկե, որոպեսի ամեն ով նման կարգի համազունները չծառայելու յոթսնական յարձնի, հոգեբանների ու սոցիոլոգների մասնակցությամբ հասուկ հանձնաժողովների Բնությանը է ներարկվելու, անցնելու հարցազրույցների հաջորդական փուլեր: Պակեւրացումն էլ ինչ կկատարվի եվրախորհրդի այս յոթսնական ընդունելուց հետո. կատարակութային ու կատարակութային ի՞նչ նոր երակներ են բացվում: Մակայն սա էլ եվրոպային չի վերաբերում: «Եվրոպական սասնադարսները բոլորի համար նույնն են, եվրոպան ոչ մեկի համար բացառություն չի անում», բազմիցս կրկնեց Վուսովան, ընդգծելով, որ Վաստանում, Իսրայելում էլ յոթսնականական իրավիճակ է, բայց այս երկրներում հաջողությամբ գործում է այլընտրանալային ծա-

ռայության օրենքը: Այնոպես որ, Աղբերջանի հետ չավարտված յոթսնականի վիճակում լինելը Հայաստանի համար արդարացուցիչ խաղաթուղ չի դառնալ:

Թե Հայաստանը ինչ կարկանդակ է հունցելու մահաղատից ավելի ըուր վերցնող այս խնդրից, ողվար է ասել: Աժ փոխնախագահ Վահան Հովհաննիսյանն առաջին տարային նիստերից մեկում նույնիսկ կտրուկ հայտարարություն արեց, թե այլընտրանալային ծառայության ընդունումը լրջորեն հարվածելու է մեր ազգային անվանագրության հիմներին, եւ եթէ դա եվրախորհուրդը չմտնելու յոթսնական կարող է դառնալ, ավելի լավ է չմտնել:

Այդուհանդերձ, եթէ Հայաստանը անխոս կատարի այն ամենը, ինչ յոթսնականը ընդունումը լրջորեն երաւալի չկա, թե նրան մանղաշի արժանացնելիս՝ ոչ դեմոկրատական ընտրությունների հիշողությունը խոչընդոտ չի դառնալ: Համեմատելով դեպ, այս կարծիքն է եվրախորհրդի հասուկ ներկայացուցիչը:

ՄԱՐԵՏԱ ՄԱՐԵՏԱ

Նոդին ու անասունին ստրկացած

Բուժականի անբուժելի խոցերը

Երեւանից ընդամենը 40-50 կմ հեռու գտնվող Եղվարդի սարածաբերանի Բուժական գյուղում աղուում է Կառավարության բարիքներից մղոններով հեռու: Նախախորհրդային անցյալի սովետները բախառում են գյուղական Կառավարության ձեռնարկների վրա, ուր բազմիցս հանդիմանում են սովետական գյուղի գնացող կամ վերադարձող մարդկանց: Ամիսը, խորհրդային ձեռնարկի դասառույժը մեկնանքը ցրանցում են գյուղը, եւ Բուժական հասանելի իսկական հերոսություն է դառնում ամեն մի մեկնայի համար: Արայի լեռան լան-

ջին փոփոխված են այլ տյայմաններում հրաժարի ամառանց կարող էր ծառայել անզուգական մախուր ու զով ոչ, կանաչ դաժ, զուլայ առվակներ: Գյուղը ցրադասող ծերերի վրա թառել են անտաններ, ուր վայրի սանձն ու խնձորն են հասունանում: Բուժական-ցիները առատորեն վայելում են բնության անգնահատելի բարիքները, առանց, սակայն, դրանց արժեքը գնահատելու երախտի ու սրամարդության: Գյուղական ծամր հոգիները մոռացնել են ճալիս բնությունն էլ, նրա գեղեցկություններն էլ:

Բուժականում սոցիալական շեղումները չկա, բոլորն անխիտ իրենց չփակուր են համարում: Եվ նրանք, ովքեր թեյի համար Կառավարվող գոյություն փող չունեն, եւ նրանք, ովքեր ծայրը ծայրին հասցնելով, փորձում են, ասեմ Երեւանում սովորող երեխայի ուսման վարձը վճարել: Նոդին ու անասունին ստրկացած դժբախտ մեկնայի նույն միտադարձը դժուրանքն է անում գյուղական առջյուն: Իսկապես ունենում են գյուղի բնականության 5-10 տոկոսն են կազմում, մի փամիսը խառնուրդ են ունեն, մյուսները այլուրի առեւտուր են անում:

Դեռ խորհրդային տարիներից Բուժականը հայտնի է որպես վահանածու գեղձի գործունեության խանգարան կամ ինչպես ժողովուրդն է ասում գոթի էնդեմիկ օջախ: Ախտի սարածվածության դասառույժը ջրի մեջ յոդի մակարան է: Բայց եթե խորհրդային տարիներին ինչ-ինչ միջոցառումներ ձեռնարկվում էին, անվճար հեռազուսուրություններ կամ առողջարանային ուղեգրերի սրամարդում, հիմա խնդիրը լուրջանում ու անարթություն է մասնավոր: Բուժակում Օվսաննա Գրիգորյանի վկայությամբ, գյուղում խոլերայի հիվանդանոց 70 մարդ կա, իսկ ֆամիլիա դեռ կան, ովքեր երբեք չեն էլ հեռազուսուր: Օրնիքում գյուղական սեւ աշխատանքի մեջ խրված գյուղացին երբեք իր ոտով չի գնա սուղաման, ֆամի դեռ հիվանդությունը չի ծանրացնել: Ենդրիմուլոգները հազվադեպ հյուրեր են գյուղական ցրաններում, եւ անգամ նրանց խորհրդատվությունները գյուղացիների համար անմասնաշեղի են:

Խնդիրները, դրանք հայթայթելու հոգսը բացառապես հիվանդներինն է:

Բուժականում արձանագրվել են

հիասթափության զգացումները սասկացնում է մեծության ու իշխանությունների սրացվածության լիակատար բացակայությունը:

Նաեւ դեղեր, երբ նույնիսկ ծայրահեղ վիճակում գտնվող հիվանդին չեն հասցրել բժշկի մոտ: Գյուղում բերնեբերան ցրում է մի ողբերգության դասառույժը ընդամենը վերջերս դասառույժ: Բազմանդամ ընտանիքներից մեկում 10-ամյա Գայրը գյուղի նախիրը արտ էր տանում: Այդպես է ընդունված, փոքր հասակից գյուղացի երեխան մեծերին հավասար սկսում է աշխատել: Մի օր տուն է գալիս որովայնի սուր ցավերով: Երեք օր տառակելուց հետո երեխան մահացավ, փող չունենալու դասառույժը մոռացնելը չկարողացան ժամանակին բժշկի դիմել: Մարդկանց անզուգական ու

Գյուղացին Երեւանում ճեղչումի

Հասկապես սեղական ինքնակառավարման ընտրությունների հիշողությունը դառնալով է նաեւ Բուժականի բնակչությանը: Գյուղացիի նախկին թեկնածու Արամ Գալստյանը, ինչպես եւ գյուղացիները, դարձնում են մեծ ծանրությունները, դարձնում են մեծ ծանրությունները, դարձնում են մեծ ծանրությունները: Մերին ավելի էժան է ծախսում,

ֆան նույնիսկ Երեւանում է: Բուժականի գյուղացիները 5 մլն դրամի դարձնում են նրան, «նիստայով» սրվող աղաքանի դավաճանները ուռնացել են խանութի վաճառատեղանի վրա: Մարդիկ կան, որ տարիներով փողը չեն վճարել: Զեքը, յուղը, մարգարիտը, լուցկի, ամեն ինչ դարձնում են վերցնում կամ ձվի հետ փոխում: Գյուղացիների վկայությամբ, գյուղացիների դասակարգում խանութում անկանխիկ աղաքանի ճալիս են միայն, այսպես ասած, ծայրի հիշողությամբ: Ընտրությունների ժամանակ ծայր սվել է գյուղացիներին, մի երկու օրով դարձնում կտան, չի սվել, չեն տա: 1762 բնակչով, 500 տնտեսությամբ գյուղում ոչ մի հեռախոս չկա: Խորհրդային տարիներից մնացած կառույցի հանգույցի ենթը մինչեւ ուղև ու ծուծը թալանվեց: Գյուղի վարորդ Գարագազ Գեորգյանին ամենից ցածր էր դասառույժ Բուժականի անտանների վիճակը: Իր եւ այլ գյուղացիների վկայությամբ եւս, գյուղացիները «ցախով է ընտրվել»: Ով խիղձ է ունեցել ու չի սրվել զայբակությունը, առ օրս սեւ ցուցակում է: Անտանային իր ընկերն է, 110 մեկնայ ցախ են բաժանել ընտրողներին: «Գործը» բացվել է անտանային իր գյուղացիի միջոցով հանկարծակի ծագած վիճաբանության ժամանակ: Սակայն հնամյա ծանրության անկառավարելի հասունը ընտրություններով չի ավարտվել: Գյուղացիները «փեթի գործ է անում»: Հարագաքը ցույց

է ճալիս մանր-մուկը ճյուղերի դեզը, որ հավաքել է հասկած ծանրի ընդամենը 0,5 հա տարածքի: Սեզ չհաջողվեց դարձաբանել համայնային իշխանության հանդեպ դժգոհության ու վրդովմունքի դրդադասառույժը գյուղացիներին Մանվել Դավթյանից: Թե՛ գյուղացիներն անվերջ, թե՛ նրա տուն մի ֆամի անգամ գնալ գալով ու գյուղացիներն ուր գտնվելի փերաբերյալ հակասական դասախանութներ ստանալով, այդպես էլ չկարողացան հանդիմել նրան: Թե՛ այս տարի ինչ վիճակում է հայտնվել բուժականի հողագործը, վարորդ Գարագազը զգում է սեփական մաշակի վրա: Անցած տարվա համեմատ գյուղում ու գյուղացին անկարգաբերելի հեռու-թաց են աղբը: Այս տարի բերք չկա, բնական աղբերը հողին հավասարեցրին գյուղացու դառը ֆրիմի արդյունքը: Անցած տարի օգոստոսի 1-ից սկսած 4 վարորդներով հազիվ էին հասցնում բերքը Երեւան Մալաթյայի Երեւան հասցնել: Հիմա մյուս վարորդների հետ ինքը եւս տանը դարձալու մասն է: Հողի աշխատանքից միայն զբաղվածության դասառույժն է մնում, հողի, ջրի հոսանքի վարձերը վճարելու մասնաշեղությունը, եւ մեկ էլ այն հնարավորությունը, որ, բուժականիցների դիմուկ բնորոշմամբ, բերքը հողի մեջ թարմացնում, ուսումն է:

ԳԱՐԱԶ ԳԵՐԳՅԱՆ, Տեսախոսող լրագրողների ընկերակցություն

Պաշտոնների հերթական զգվոսոցի հերթական գոհը

Թե՛ ինչպես է աղավաղվում ֆաղափաղական ծառայության օրենքը

Իշխանական կոալիցիայի կուլիսներում ակտիվորեն մեկնարկվում են դասառույժների հերթական բաժանման ինչ-ինչ սխեմաներ: Ակնհայտորեն կոալիցիայում կան ուժեր, որոնք բավարարված չեն դրա ցրանակներում համագործակցության մակարդակից եւ հնարավորինս ավելին են դասառույժը իշխանական կարևորակից: Նման բանակցությունները կամ, ավելի ճիշտ, «բազարային» խոսակցություններ վկայում են, որ կոալիցիան համագործակցության գաղափարի վրա հիմնված չէ, երկար կյանք ունենալ չի կարող: Հակառակ դեպքում այդ ուժերը հանկարծակի նման ակտիվությամբ «բանակցությունների» սեղանին նոր դասառույժների դասառույժներ չէին դնի: Գործընթաց, որը սեղի կարող է ունենալ միայն այն դեպքում, երբ համադասառույժ ուժերը գիտակցում են մոտավոր վախճանը եւ կարճ ժամանակահատվածից առավելագույնս օգտվելու ռուսափույթ ֆայթեր են ձեռնարկում:

անգրագես ծելով են նման դասառույժներն արտահայտվում: Բաղափական դասառույժները փաստորեն լիովին բաժանված են: Դրանց նկատմամբ հավակնություններ դրսևորելը հավասարազոր է կոալիցիայի տաղանավարը դնելուն: Այդ հանգամանքը իշխանական ծանրություն լավ են հասկանում: Մնում են միայն ավելի ցածր դասառույժներ, որոնք, սակայն, այլևս այլ կարգով են զբաղեցվում: Այդ դասառույժները հիմնականում դասական կառավարման մարմինների աշխատակազմերում, որոնց հետ կառավարվող կողմից ցանկացած հարց կարգավորվում է բացառապես «Բաղափական ծառայության մասին» օրենքով: Օրենքն ընդունվել է 2001 թ. դեկտեմբերին եւ հասկապես այն ուժերի կողմից, որոնք նախորդ խորհրդարանում կազմում էին ֆաղափաղական մեծամասնության թեւերը եւ որոնք ներկայումս նոր դասառույժով են բացել:

Ըստ էության օրենքն ընդունվեց նրանց կողմից միայն այն հիմնավորմամբ, որ կառավարման մարմինների աշխատակազմերը թեթեւ է կախված չլինեն ֆաղափաղական գործընթացներից, ֆաղափաղական ուժերի փոփոխություններից: Ընդ որում այդ դրույթը գրեթե նույնությամբ իր արտահայտությունը զգավ օրենքում, որը իսկական գործողության մեջ մտավ 2002 թ. դեկտեմբերի 1-ից: Այդ օրվանից կառավարման մոտ 40 մարմինների աշխատակազմեր, որոնք մեկ էին ֆաղափաղական ծառայության համակարգ, համալրվում են բացառապես մրցութային կարգով: Այսինքն այնտեղ ուղղակի նշանակմամբ այլևս դասառույժներ չեն զբաղեցվում: Սա ի գիտություն:

Կոալիցիայի անդամ կուսակցություններից մեկի ղեկավարներից մեկը ֆաղափաղական ծառայության դասառույժների նկատմամբ իրենց հավակնությունները բացառեց նրանով, որ այդ դասառույժները նշանակվումների սեսանկյունից չունեն դասառույժ մասնագիտական հիմնավորվածություն: Այս մտքի հեղինակը օրենքը ընդունվելու դեպքում նախարար էր, որի ղեկավարած մարմին աշխատակազմը մեկ էր ֆաղափաղական համակարգ: Իսկ ինքը, որպես նախարար, ոչ միայն իրավունք ուներ հաստատելու աշխատակազմի դասառույժի անձնագրերը, այլեւ ինքն էր իրավասու մրցութային հարցը ճանաչվածներից նշանակվումների կատարելու բարձրագույն եւ գլխավոր դասառույժներում: Իսկ

դա իր հերթին նշանակվում է, որ նա չէր կարող չիմանալ «Բաղափաղական ծառայության մասին» օրենքը եւ նրա այն դրույթը, ըստ որի ֆաղափաղական ծառայությունը ֆաղափաղական ուժերի հարաբերակցությունից անկախ մասնագիտական կրկնում են մասնագիտական գործունեությունը օրենքով սահմանված դասական կառավարման համադասառույժ մարմիններում: Հետաքրքրական այն է սակայն, որ ակտիվ հավակնություններ դրսևորող այդ ուժը եւ նախկինում, եւ հիմա անընդհատ բարձրացնում է կոռուպցիայի դեմ դիմադրությունը, թե՛ նա ավելի ցածր է Երեւանից զբաղված լինելը վերոհիշյալ օրենքի ճիշտ եւ անխաթար գործելով, ֆամի որ օրենքի ընդունումից հետո դասառույժներում ֆաղափաղական կատարելու մասին հայտարարություններ անելու անգամ կոռուպցիայի խրախուսում է նշանակվում: Իսկապես այնպիսի տղափուրություն է ստեղծվում, որ նման առաջարկներ անողները կամ ընդհանրապես սեղյակ չեն օրենքից, կամ դարձապես թյուրիմացության մեջ են ուզում գցել հասարակությանը, որը, ի տարբերություն իրենց, ցածր

150 հազար չին գինվոր ԿԺԳՏ սահմանի մոտ

Իսկ հարավային Կորեայում վերազինվում են ամերիկացիները

Ամերիկյան «Վաշինգտոն փոս» թերթը տեղեկացնում է, որ Չինաստանը զորքեր է ուղարկում ԿԺԳՏ-ին սահմանակից շրջաններ: Սահմանը դառնում է չինական ուսիկանության ստորաբաժանումներին իրենց լիազորությունները զինվորականներին հանձնելու հրաման են ստացել:

ՉԺԳՏ դառնալուց հետո նախարարության հայտարարության համաձայն, զորքերի խնդիրն է սահմանամերձ շրջանում աղախվել կարգուկարգին, քանի որ վերջերս այնտեղ իրադրությունը աղակալունացել է հյուսիսկորեացի փախսականների և դասալիք զինվորների մեծ ներհոսի հետևանքով:

Սահմանամերձ շրջաններ ուղարկվող զորքերի տեղաբաշխման կոնկրետ վայրերը չեն նշվում: Հունվարյան որոշ թերթերի սվյալներով, այդ զորքերի թվաքանակը անցնում է 150 հազարից:

Վերլուծաբանները ենթադրում են, որ դեռևս սահմանամերձ շրջաններ չինական զորքերի ցուցադրական տեղափոխման բուն նպատակն է ԿԺԳՏ-ին նախազուգանել, որ հարկավոր է ձեռնարկ մտալ զանգվածային բնաջնջման գեների փորձարկումներից: Չորսաբաժնից առաջ ԿԺԳՏ սահմանի մոտ արդեն տեղաբաշխված էր 300 հազարանոց չինական զորք:

Միաժամանակ Ռոյթեր գործակալությունը հարգողում է, որ Հարավային Կորեայում տեղաբաշխված ամերիկյան զորաբաժինը ստացել է հրթրային նոր համալիրներ, որոնցով կարելի է ոչնչացնել բալիստիկ հրթրոններ և օդային այլ թիրախներ:

Ըստ Ռոյթերի, Կորեական թերակղզում արդեն տեղաբաշխված են հզորացված «Պեթրոս» համակարգեր: Ամերիկյան 37 հազարանոց զորաբաժնի ուժեղացման նպատակով ծախսվելու է 11 մլրդ

դոլար: Նոր գեները լիք է զտիչ գործոն դառնալու ԿԺԳՏ-ի համար:

Նոր հրթրակայանը 16 հրթր կունենա նախկին 4-ի փոխարեն: Հիմնական թիրախից բացի, յուրաքանչյուր հրթր իր բեկորներով կարող է խոցել եւս մեկ թիրախ:

ԿԺԳՏ-ն դառնում է արձագանքի Հարավային Կորեայի սարածում նոր հրթրակայանի տեղաբաշխմանը: Սակայն հյուսիսկորեական լրատվական գործակալությունը սարածել է հարգողություն, որտեղ նշվում է, որ Հարավային Կորեայի երկնում, ծովում և ցամաքում ամերիկացիներն «անդադար անցկացնում են» զորավարություններ: «Դա լիովին անպատշաճ է, որ ամերիկացի իմպերիալիստները հանցագործներ են, որոնք խախտում են Կորեական թերակղզու խաղաղությունն ու կայունությունը», ընդգծվում է հարգողություն մեջ:

Արաֆաթին ախտաբանական դաղեղեղի դիմակայությունը ճնշելու միջոց է Իսրայելի համար

Վերջին օրերին համաշխարհային հասարակական կարծիքի օրակարգում Պաղեստինի ինքնավարության ղեկավար Յասեր Արաֆաթին ախտաբանական Իսրայելի կառավարության որոշումն է: Ինքնավարությունը ձեռնարկվել է 1991 թ. սկզբնավորված արաբ-իսրայելական խաղաղ կարգավորման բանակցային գործընթացների արդյունքում: Արաֆաթը նա ղեկավարն է: Հետևաբար, եւ ինքնավարության, եւ նա ղեկավարի անվանազանությունը լիք է միջազգայնորեն երաշխավորվել:

Սակայն Իսրայելը կարողանում է միջազգային նորմերի հետ անհամապատասխան միջազգային ողջ համայնությանը: Իսկ ախտաբանական գերզոր սերունդը՝ ԱՄՆ-ը, ոչ միայն խախտում է Իսրայելին, այլև ամերիկյան խախտանքի հետևանքով ԱՄԿ-ի անվանազանության խորհուրդը չի համարձակվում Արաֆաթին ախտաբանական որոշումն առնչությամբ դասադարձել Իսրայելական կառավարությանը:

Ուրեմն, ԱՄՆ-ը սարածաբանում ոչ միայն Իսրայելի Կառավարության, նաև Կառավարության ծառայողներին է նաև ԱՄԿ-ին: Ինչ վերաբերում է իսրայելական կամ արաբական ախտաբանական, ապա այս ախտաբանական երկրներում որոշեց կանոն, ձեռնարկված իսրայելական ընդգծված ամերիկյան դիրքորոշումն ունեն: Ուստի նրանք էլ լուռումունջ ԱՄՆ-ին են ծառայում: Սա, ինչ խոսք, սուկ նրանց ցանկությամբ չի թաքցնում, այլ լիք է բացահայտում է այլընտրանքի բացակայությունը: Հակաիսրայելական արաբական, դա ավարտին Սիրիայի ու Իրանի ենթարկումը ամերիկյան օգուտն ապահովում էր նրանց ցույց են տալիս, որ այլապես այդ երկրները կախարհվել, ինչպես Իսրայելն է ախտաբանական Պաղեստինի ժողովրդին:

Առաջին հայացքից զուգե սարածական թվա, սակայն Պաղեստինյան «ինքնիշխան» դիմակայությունն էլ ախտաբանական է Իսրայելին: Պաղեստինի ինքնավարության սարածի գրավումը, Պաղեստինյան ֆալախներում կասարվող դասադիր գործողությունները, անտեղյակ ստանությունները, որոնց հաճախակի գոն են դառնում նաև մանկահասակ երեխաները, ի գորու չեն լինում ճնշել դիմակայությունը, առավել եւս թուլացնել Իսրայելական

զորքերին դիմակայելու Պաղեստինցիների վճռականությունը:

Յասեր Արաֆաթին ախտաբանական Իսրայելի կառավարության որոշումը հենց այդ դիմակայության առջև անգործությամբ է թաքցնում: Ինչպես ինչ: Մինչև հարցին լուրջապես անհամաձայն, որ վերջերս Իսրայելցիները Պաղեստինում «ինքնիշխան» ղեկավարների դեմ ստանություններ էին կազմակերպում: Ամենայն հավանականությամբ, նրանց թվում էր, թե ի վիճակի են անդադարեցնել ստանությունները եւ հասնել վերահիշյալ ղեկավարների խաղաղ ոչնչացմանը: Այստիպ, Իսրայելին կհաջողվեր վերջնականապես ճնշել Պաղեստինցիների դիմակայությունը:

Սակայն երուսաղեմում և Թել Ավիվում Պաղեստինցի մահադատների ինքնագոհ գործողությունները գերազանցեցին բոլոր ենթադրությունները: Ինքնագոհության գնով հասցված հարվածներով Իսրայելի կառավարությունը համոզվեց, որ «ինքնիշխան» ղեկավարներին բարոնական ստանելու դեմում Պաղեստինցիները բարոնական դասադարձել են Իսրայելցիներին:

Այս թաքցնում Իսրայելի կառավարությունը որոշեց ուժեղացնել ճնշումը Պաղեստինի ինքնավարության կառավարության վրա, այն հաշվարկով, որ հնարավոր լինի հենց նա միջոցով Պաղեստինյան դիմակայությունը ճնշել և վերջ տալ Պաղեստինցի մահադատների ինքնագոհ գործողություններին: Սա նախատեսվում է, որ Պաղեստինում Իսրայելը, ըստ հայեցողության, ուզում է անդադարեցնել ստանությունները գործել, ավելի բնակավայրերը, բայց այս շարադրությունների դիմաց թուլություն չի լուրջացնում:

Ուրեմն, Յասեր Արաֆաթին արաբական Իսրայելի կառավարության որոշումը Պաղեստինյան ինքնավարության ղեկավարների վրա ճնշում գործադրելու հավելյալ լծակ է, ինչպես նաև այդ ղեկավարներին Պաղեստինցիների դիմակայությունը ճնշելու սեփական նպատակները ծառայեցնելու նկատմամբ: Թերեւս այդ առումով դասադարձել է արաբական որոշումն ընդունելու, սակայն դա ուժի մեջ չէ Իսրայելի կառավարության գործելակերպը:

ՆԱԿՈՐ ԾԱՐԲՅՈՒՆ

Ներքնում ստանվել է «Իսրայելական զիհադի» առաջնորդը

Հորդանան գեթի արեւմտյան ափին Իսրայելական հասուկ ստորաբաժանման ձեռնարկված գրոհի ժամանակ Հերբոն ֆալախում ստանվել է «Իսրայելական զիհադ» արմատական խմբավորման առաջնորդ Մաջիդ Աբու Դաբը:

Իսրայելական աղբյուրներ վկայակոչելով՝ Պաղեստինյան «Ալ Բավաբա» լրատվական գործակալությունը հարգողում է, որ Մաջիդ Աբու Դաբըն գնդակահարել են Հերբոնից հարավ ընկած Դուրա գյուղում, երբ նա «փորձել է փախ

չել» Իսրայելցիների շրջապատում:

Դրանից հետո Իսրայելցիները բարոնական են գնդակոծել նույնը, ենթադրելով, թե այնտեղ կարող են լինել Պաղեստինցի այլ մարտիկներ:

Հաղորդվում է, որ Հորդանան գեթի արեւմտյան ափի սարքեր շրջանում Իսրայելական բանակի ձեռնարկված հարձակումների ընթացքում միայն երեքսարքի օրը ձերբակալվել են Պաղեստինյան «Համաս» եւ «Ֆաթախ» բաժանումների 9 ակտիվիստներ:

Տասնյակ միլիոնավոր իսրայելցիներ բոյկոտեցին խանութները՝ բողոքելով թանկացման դեմ

Եվրոյին անցնելուց հետո Իսրայելյան գների զգալի աճ արձանագրվեց: Բնակչության ղեկավարությունն ի վերջո արտահայտեց խանութների մեկօրյա համընդհանուր բոյկոտնամարտ: Լոնդոնի «Ինդիփենդենց» թերթը տեղեկացնում է, որ Երեւոնի օրը Իսրայելի խոշորագույն հանրախանութները փաստորեն դադարեցին գործել: Միայն հասուկներն մարդիկ են խանութ մտնել ամենամահաճեց մթերոնները գնելու:

Բողոքի համազգային ելույթը կազմակերպել էին իսրայելական 4 արհմիություններ: Հաղորդվում է, որ խանութների զանգվածային բոյկոտնամարտն սկսվեց 26,5 մլն իսրայելցիներ՝ բոլոր ստանությունների գրեթե կեսը: Չեղարկված հետևանքով Իսրայելի առևտրական ցանցերի կորուստները, նախնական սվյալներով, կազմել են 300 մլն եվրո:

Եվրոյի գոտում 2002 թ. ամենամեծ սղած արձանագրվել է Իսրայելում: Թանկացումը կազմել է 2,8 տոկոս: Թվում է, այնքան էլ բաց չէ: Բայց որոշ մարդերում գների «կորուստն» հետևանքով թանկացումը զգալի չափերի է հասնում: Օրինակ, հեռավոր ուղեբերի գնացվ

ների տոմսերը եւ ամառանոցների վարձակալման գներն աճել են մեկ երրորդով, ստասարկումները թանկացել են 26 տոկոսով, ծխախոտը՝ 14 տոկոսով: Մեկ գավաթ սուրճը Հոռոմում 20 տոկոսով թանկ է եվրոյի գոտու մյուս մայրաքաղաքների համեմատությամբ:

2002 թ. եվրոյի մուտք գործելուց

հետո Իսրայելյան արձանագրվեց սնտեսական անկում: Արհմիութենական գործիչներն ընդգծում են, որ կառավարությունը ժամանակին ոչինչ չի արել գների աճը վերահսկելու համար, ուստի այսօր ստիպված է հարածուն սոցիալական լարվածության հաղթահարման ուղիներ որոնել:

ԱՄՆ-ում ստեղծվում է որոնվող անձանց միասնական ցանկ

Ամերիկյան զանազան հասուկ ծառայությունների ու հասասությունների կողմից որոնվող բոլոր անձանց անուններն ու սվյալները կմտնեն միասնական ցանկի մեջ, որը մասշտաբի կլինի անվտանգության բոլոր ծառայությունների, դասադարձական կառույցների և իրավապահ մարմինների համար: Աստիճանից ոլորտ գործակալությունը հարգողում է, որ նախագահ Ջորջ Բուշի հրամանի համաձայն, միասնական ցանկը լիք է կազմի և հարեկություններ վերահսկման կենտրոնը:

Տվյալ կենտրոնն ստեղծվում է Հյուսիսային Վիրջինիայի նահանգում: Այդ ծառայությունն օր ու գիշեր առանց հանգստյան օրերի գործելու է ՀԳԲ-ի ղեկավարությամբ: 434-ն կենտրոնին սվյալներ կմասնակարարի միջազգային ախտաբանական կազմակերպությունների հետ կապված անձանց վերաբերյալ: ՀԳԲ-ն տեղեկություններ կսա ԱՄՆ սարածում կասարված ախտաբանությունների համար որոնվող անձանց մասին:

Ցանկի մեջ կմտնեն նաև այն ֆալախցիների անունները, ում արգելված է ծամփորդել օդանավերով: Բացի դրանից, կմտնեն նաև Պեթրոլիումի և Գազի արտադրության շրջանում իրավունքից զրկված անձանց վերաբերյալ: Հանցագործությունների ազգային տեղեկատվական կենտրոնը ցանկի մեջ կմտնի որոնվող ֆրեական հանցագործների և կասկածյալների անունները:

Ազգային անվտանգության վարչության եւ ՀԳԲ ներկայացուցիչները հայտարարել են, որ սվյալների միասնական գեներալնը դասադարձ կլինի մինչև ղեկները 1-ը: Ենթադրվում է, որ միասնական ցանկի ստեղծումը թույլ կսա աղաղայում գեր մնալ հասուկ ծառայությունների չհամաձայնեցված գործողություններից, որոնցից հնարավոր լինի կանխել 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ի ախտաբանությունների կրկնությունը:

Անտա Լինդին ստանալով ձերբակալված է

Սոկոլովի նսիկանության սվյալները վկայակոչելով Ֆրանսուրբեր հաղորդում է, որ ֆալախի ձեռնարկումները մեկուս ենթաբաժնի օրը ձերբակալվել է Եվրոպայի արտադրության ԱՄՆ և Լինդի ստանություն մեջ կասկածվող հանցագործը:

Նշվում է, որ ֆալախցիական հագուստով նսիկանները նրան ձերբակալել են հեռուստացուցով ֆուտբոլի դիմադրություն: Կասկածյալի մոտ գեներ չի եղել: Ձերբակալման ժամանակ նա չի դիմադրել:

Անտա Լինդին ստանալով ձերբակալված է, որ ձերբակալված անձանցից մեկն էր 35 տարեկան է, սոցիալականոր, կապեր ունի Եվրոպայի առաջին և իսրայելական սարքերի հետ: Եվրոպական մամուլի սվյալներով, նա կապված է Եվրոպայի նեոնացիստների հետ:

Պառնային ստանալու, զանազան խաղախությունների համար եւ այլն: Հանցագործի հասցեն անհայտ է, նա հաճախ ծամփորդում է Եվրոպայից Եվրոպայի, որտեղ բուժվում է հարբեցողությունից եւ թմրամոլությունից:

«Ֆիզարո» թերթի սվյալներով, ամբասանյալը հոգեբանորեն անկայուն է եւ գործազուրկ: Սակայն 2002 թ. անցկացված հոգեբանական փորձաքննությունը վկայում է, որ նա հոգեկան լուրջ խախտումներ չունի:

Ոսիկանությունը ձերբակալել է նաև կասկածյալի ընկերակցին: Երեքսարքի ձերբակալված երկու այլ անձինք, ըստ ոսիկանների, «չեն կասկածվում»: Հիշեցնենք, որ ԱՄՆ և Լինդը դանակահարվել էր սեպտեմբերի 11-ին Սոկոլովի «Նորիսկա կոմպանի» հանրախանութում: Ձերբակալված կասկածյալն արտադրության ցանկում է խանութի սեսիոնիցների նկարահանած հանցագործին:

Պ. Բ.

ԱՇԱԿՈՒՄ

Փաղեյ Տաճաշի Ասրգյանի հետ ծանոթացանք 1982-ի հոկտեմբերի վերջին Երևանում: Այդ օրերին Հայաստանում անցկացվում էին Թարգմանական օրեր: Հայաստանի գրողների միության նախագահ Վարդգես Պետրոսյանի եւ իմ վաղեմի բարեկամ Ֆելիքս Բախչիյանի հետ միասին եղանք հանրառոտության վարչապետի առանձնասենյակում:

Հիացմունք աճում էր հայ ժողովրդի առանձին անհասների հետ իմ շփումը մեծացնելուն զուգընթաց: Այս գաղափարի եւ իրականություն դարձող հրաշխանքի

վանդ որ իմ գիտական հետախույզությունների օրհանգը կարող էր նսեմացնել ինձ նրա աչքում: Բայց անախ էր իմ հիացմունքը, քանի որ այդ անձնավորությունն իմը մտավ իմ «քննադատի» մեջ ու սեր կանգնեց իմ «քննադատին», գիտակ մարդու նման խոսելով մեկուկուսից միմյանց: Վարչապետի աչքում դիմացինի հոգու խորը թափանցող մի տարզ ու մաքուր մեքենություն կար, եւ ես հասկացա, որ նա ոչ միայն հայ ժողովրդի մեկուկուսից մեքենա է, այլ իմ անձնապետ: Ես հասկացա, որ դեռ երկար էր տևում մեքենային եւ զարգացման մեծ հեռան-

խոսքերը Սայաթ-Նովայի, Թումանյանի, Չարենցի, Սեւակի մասին: Ես ղայկերացի այս հողակտրի վրա մեկուկուսից միմյանց հարցախոսքում արմատները, եւ սեսա, թե ովքեր են կանգնած այս ժողովրդի մեկուկուսից միմյանց խնամողների շարքում: Կյանքի նյութական կողմի կարեւորությունն այս երկրում մեզապետ զուգահեռվել էր ոգեղեն կյանքի կարեւորությանը: Իմ գրույցները, ծանոթությունները հայ գրականության տարածվող ներկայացուցիչների՝ Պարույր Սեւակի, Վահագն Ղալբյանի, Համո Սահյանի, Սիլվա Կալուսիկյանի եւ այլոց հետ հաս-

«Տիացած եմ գիտականում եւ մարդով»

երկրում ես արել եմ ես մի հայտնություն: Այդ այն է, որ կենսաաղանակումս ոլորտի նկատմամբ ունեցած ուսադությունից գալ, այս ֆարաբուս ու լեռնառաս երկրում մեզապետ ուսադության կենսորոնում էր քննադատական ոգեղեն ոլորտի տախտակումը: Քաղաքակրթությունների ու խաչածելվող սրերի խաչմերուկում աղող այս ժողովուրդը գաղափարախորհ մեզապետ դեղի վեր ոգեղենի հետեւից է նայել: Գուցե թե դա էլ նրան կենդանի էր տալիս ու այսօր լուսավոր: Հայաստանում, սկսած սովորական աշխատավորից մինչեւ դեկավար ղազախները, հարգանքով ու հոգատությամբ են տալիս մեկուկուսից միմյանց անունները: Նույն կերպ, հայրենական մեկուկուսից միմյանց անունները: Վերջինս մոտեցումով: Վերջինս մոտեցումով գրականության ու արվեստի սասնորակների գաղափարներին տարգաղես ոգեղենից էր: Ոգեղենից էին գրագիր ընկերներին տարբեր երկրներում իրար միավորելու եւ գրականության դերի բարձրացման մասին նրա ունեցած հայացքները: Ինձ տալիս էին, որ այս անձնավորությունը զաղթ ու դառնություն տեսած մեծերի ժառանգ է, եւ հանդիպելով նրան, ես մեկ անգամ ես համոզվեցի, որ հայ ժողովրդի այս հասկածի ժառանգները աշխարհին մարդկային ոգին տախտակելու մասին դեռ տաս ասելիքներ ունեն: Մի՞թե այդ մասին չէին Ֆաղեյ Տաճաշիչի

կարներ է ունենալու հայ ժողովրդի մեկուկուսից միմյանց անունները մոտեցումը նրան, չափվում է Ֆաղեյ Տաճաշիչի նման անհասների մոտեցումով: Վերջինս մոտեցումով գրականության ու արվեստի սասնորակների գաղափարներին տարգաղես ոգեղենից էր: Ոգեղենից էին գրագիր ընկերներին տարբեր երկրներում իրար միավորելու եւ գրականության դերի բարձրացման մասին նրա ունեցած հայացքները: Ինձ տալիս էին, որ այս անձնավորությունը զաղթ ու դառնություն տեսած մեծերի ժառանգ է, եւ հանդիպելով նրան, ես մեկ անգամ ես համոզվեցի, որ հայ ժողովրդի այս հասկածի ժառանգները աշխարհին մարդկային ոգին տախտակելու մասին դեռ տաս ասելիքներ ունեն: Մի՞թե այդ մասին չէին Ֆաղեյ Տաճաշիչի

կանալի ծելով հանգում էին մարդկային ներաշխարհի կարեւորությունը, ինչպես նաեւ կեցության համար անբերույթ անհրաժեշտությունների գոյության խնդիր: Էլ չեն անդադարում լույսի հավերժությունը ձգող հայոց «նեխարի» նարեկացու երեւութին: Սակայն որ կյանքի կառուցման բովանդակ մեզապետս անձնավորությունը կարող էր այդքան նրբակատար խոսել ոգու աշխարհի տախտակության, հայ մեկուկուսից միմյանց անունները, ինձ համար կրկին մի նոր հայտնություն էր այստեղ:

Ֆաղեյ Տաճաշիչին ես ճանաչեցի եւ ընդունեցի որդես մարդու, որը գիտական ու մեկուկուսից միմյանց քննադատից գալ, տաս մեծ նրբակատարություն ունեւ մարդու մեջ մարդկայինի գնահատման հարցում, ծանոթ էր աշխատավոր քննադատության հոգեբան, դժվարություններին եւ տաս սրտանոց էր ընդունում յուրաքանչյուր անհասի խնդիրները:

ԷՐՈՒՄՈՒՍ ՄԵՃԵԱՅՏԵՍ
Լիվանյան ժողովրդական քառասունյոթ, Տալասանի մեկուկուսից միմյանց գործիչ, Ե. Չարենցի, Ե. Վաղարշյանի, Չ. Ներսիսի եւ Անիկյան մրցանակների դափնեկիր:

Լիվանյանի քառասունյոթ ԳԵՆԵՐԱ ԲԱՄԵՇԱՅՏԵՍ

Արցախի գրողների միության հերթական «Գրական ուրախ» նվիրված էր անվանի գրող-հրատարակախոս Վարդգես Պետրոսյանին: Իր գրական-հասարակական գործունեության ընթացքում Վ. Պետրոսյանը միշտ էլ եղել է ազգապահպան գաղափարների անխոնջ կրողը, որի բարձրագույն ստեղծագործություններով ոչ մեկ սերունդ էր դաստիարակվել:

Բացելով երեկոն, ԼՂՀ ՊՄ վարչության նախագահ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, որոշիչ Վարդան Հակոբյանը վերջին կարեւորագույն Վարդգես Պետրոսյանի գրական վաստակը, գտնելով, որ գրողի արժանատի գաղափարները կարեւոր դեր են խաղացել Արցախում հայաբնակ ոգին տախտակելու գործում, առավելապես արցախյան տարածքում նախասարհներին:

Գրողի գրական ժառանգության մասին գեկուցումով հանդես եկավ բանասիրական գիտությունների դոկտոր, որոշիչ Սուրբախանյանը: Վ. Պետրոսյանի ստեղծ-

ծագործությունների թեմաները, ըստ գեկուցողի, այսօր էլ հրատարակվում են: Այդպիսով խորհրդային ժամանակաշրջանում, անվանի գրողը յուրովի տալիս էր մղել ժամանակի դեմ հայ երիտասարդների եւ ընդհանրապես հայ հասարակության մեջ արթուն տախտակելով ազգային խնդիրը:

Արձակագիր Լեւոն Սկրչյանը եւ բանաստեղծ Արկադի Թովմասյանը հուլիսի տասնեցին Վարդգես Պետրոսյանի Ղարաբաղ կասարած այցելից, բարձր գնահատելով ոչ միայն նրա գրական, այլեւ մարդկային արժանիքները: Դաժան ճակատագիր ունեցող, անհանգիստ մարդու եւ գրողի կերպարը առկա էր ոչ միայն նրա կերտած երկերում, այլեւ առօրյա մարդկային հարաբերություններում, որոնց վերաբերյալ անձինք մի հուշ այսօր ուսուցողական արժեք ունի:

Վ. Պետրոսյանի գրական-հասարակական գործունեության մասին ելույթ ունեցան նաեւ ուսուցիչներ, գրչի մեկուկուսից միմյանց քննադատներ: Լրագրող Սեփանակերտի մամուլի ակումբի նա-

խագահ Գեղամ Բաղդասարյանն առաջարկեց առաջիկայում սեմինար կազմակերպել «Հրատարակախոսությունը եւ գրականությունը» թեմայով սեմինարի նյութերը հրատարակելով առանձին գրով: Առաջարկություն եղավ նաեւ Ասեփանակերտի փողոցներից կամ հասարակություններից մեկը կոչել Վարդգես Պետրոսյանի անվամբ: Այս առնչությամբ ՊՄ վարչության նախագահը նեց, որ իրենք արդեն միջնորդություն են հղել հանրառոտության իշխանություններին Վարդգես Պետրոսյանին հետմահու «Վաչագան Բարեպաշտ» մեղալ շնորհելու մասին: Նա խոստացավ այս առաջարկությունը եւս կցել միջնորդությանը:

Երեկոյի ընթացքում ընդգծվեց գիր-ընթացող կաղան մարտնչելու նպատակով համախափ հանդիպումներ կազմակերպել գրողների հետ, առանձնապես հանրակրթական օջախներում:

Մեր ժամանակների պատմությունից Արման Ամրիկյանի «Հասուկ հանչաւարություն» գիրքը

Ազգային անվանագրության մարմինների գնդապետ, դասագիտության դոկտոր, ՀՀ ժուռնալիստների միության «Ոսկե գրիչ» մրցանակի դափնեկիր Արման Ամրիկյանի անունը լավ ծանոթ է գրասերներ հասարակությանը: Ամեն անգամ նա իրեն ներկայացնելու առիթ տալիս է իր նոր գրով: Արման Ամրիկյան գրական անունով հանդես եկող Մանուկյանի գրերը («Կենսուն. Հույժ գաղտնի», «Ամենկեղծի եւ Աստուծո ծանաղարհները», «Դոկտոր, դուր հետախույզ եմ» եւ այլն) ունեն ոչ միայն ծանաղողական նշանակություն, այլեւ հստակ ցուցանում են որոշիչ-սինոպսի գրողի եղելությունը, գրող, որն իսկապես տաս բան է տալիս ընթերցողին: Գրական խոսքի նկատմամբ ունեցած խստադատությունը, որը, հավանաբար, ժառանգել է հորից՝ գրականագետ Մարիթեկ Մանուկյանից, երբեմն բարձրության մղում ընթերցողին, մեզ ընծայած գրիչի հեղինակը տասնաբան է, թե՞ գեղագետ: Ուստի ընթերցողը, սակայն, գիտի, որ Արման Ամրիկյանը ոչ մի փաստ չի կեղծում, տարգաղես տասնական փաստը եւ իրողությունը մասնուցում է գեղագետի գրչով:

Այսպես է նաեւ նոր «Հասուկ հանձնարարություն» գրիչի տարագայում («Ամրոց գրուկ», 2003 թ.):

Գրիչի կարեւորագույն մասը «Սոփիսակ արժիվը» վիտակն է, որ մեր մեծերից մեկի՝ Գարեգին Նժդեհի վարկ է: Հասկապետ վերջին տարիներին բազմաթիվ գրեր են տարագրել Նժդեհի մասին, սկսած նրա ակադեմիական կենսագրությունից մինչեւ իմաստասիրական, ազգային բնույթի գործերը: Բնավ չտեղադրահատելով մինչ «Սոփիսակ արժիվը» եղած եւ այժմ էլ արուստակող տարագրությունները, ասեմք, որ Արման Ամրիկյանի վիտակը քաղեկաներն տարբերվում է նրանով, որ միզ չի անում, թե, տեղե, ես հայտնագործություն եմ արել Նժդեհի մասին գրել, մեծ գործ եմ արել: Ոչ: Իր ծավալով անչափ փոքր լինելով, անչափ տաս գիտելի է տալիս հայոց տասնությանը ինչ թե տաս հետախույզող ամեն մեկին: Ավելին, կարգացվում է մեկ շնչով, եւ մեր առջեւ կանգնում է Գարեգին Նժդեհն իր ողջ վեհությունը: Կրկնեմք, որ հեղինակը ոչ մի միզ չի անում: Նշանակում է, նա տաս լավ է տարագրեցում նյութին: Չորավարի անչափ բարդ ծանաղարհը ընթերցողի համար հասկանալի է դառնում Արման Ամրիկյանի վիտակը կարգալով:

«... 1955 թ. դեկտեմբերի 21-ի երեկոն էր: Կուրծնեկուն (Նժդեհի կալանակիցներից-Ա. Գ.) մոտեցավ լուռ տառակած ծերունուն եւ ուղղեց նրա վրա գցած տուր: Հանկարծ լսեց ինչ-որ մեծ թռչունի թեւերի թափահարման ձայն եւ գարմացած մոտեցավ բանաստեղծը վակված տասնուհին: Մ'յ եղ հրաշ: Օղում սավառնում էր սոփիսակ մի արժիվ: ՊՏվում էր բանի տուրը, աղա ցած սլացավ եւ թեւերը հա-

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱՆՈՅԱՆ

Քաղաքում մտնում են Մայր արոտի տեղեկատվական համակարգի անդադարումսով հայ եւ ֆրանսիացի ժողովուրդների բազմաթիվ տարագրությունը, Վեհափառ հայրապետը ջերմորեն վերիտել է իր այցը

Ամենայն հայոց կաթողիկոսն ընդունել է Շավիչի ֆաղափայտեխն եւ ֆրանսահայ ուխտավորների

ԵՏՄԱԾՈՆ, 17 ԱՅՏՅԵՄԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ Ամրիկյանի 14-ին, իսպանացի տոնին, Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսն ընդունել է Շավիչի ֆաղափայտե ժան Լեւեմի գլխավորած տասվիրակությունը: Ֆրանսիացի հյուրերի կողմից տասվիրակության կազմում էին բազմաթիվ ֆրանսահայ ուխտավորներ:

Ինչպես հայտնում են Մայր արոտի տեղեկատվական համակարգի անդադարումսով հայ եւ ֆրանսիացի ժողովուրդների բազմաթիվ տարագրությունը, Վեհափառ հայրապետը ջերմորեն վերիտել է իր այցը

Շավիչ 2001-ին Ֆրանսիա կատարած հովակապետական այցի ընթացքում:

Ժան Լեւեմը, շնորհակալություն հայտնելով ընդունելության համար, որվասանով նեցել է ֆրանսահայերի իրեն այդ երկրի օրհնակելի ֆաղափայտեքի, նվիրվածությունը Ֆրանսիային: Քաղաքապետը տեղեկ էր իրեն միշտ հիացմունք էր տասնուհին հայերի նվիրվածությունը եկեղեցուն, ինչպես նաեւ նրանց անսասան հավաքը, որի շնորհիվ հայ ժողովուրդն իր տասնության ընթացքում կարողացել էր հաղթահարել բազում դժվարություններ:

ՎԱՍ ԳԱՐԵԳԻՆԵԱՆ, Սեփանակերտ

